

4. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435_15
5. Шевчук С. В. Українське ділове мовлення: Навчальний посібник. – 6-те вид., випр. і допов. – К.: Алерта, 2008. – 301 с.

КАЛІТЕНКО О. М.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри цивільного права, кандидат юридичних наук, доцент

ЦИВІЛЬНЕ (ГРОМАДЯНСЬКЕ) ПАРТНЕРСТВО ЯК СПОСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ НА СІМ'Ю

Сім'я з давніх часів є основним природним осередком зростання та розвитку людини. Людині від природи притаманна здатність створювати сімейні союзи (а не укладати шлюби) та проживати в них. Саме тому право на сім'ю є одним з визначальних особистих немайнових прав фізичної особи в законодавстві більшості країн світу. Не обходить увагою зазначене особисте немайнове право і вітчизняний законодавець. В національному законодавстві право на сім'ю закріплюється фактично двічі — в статті 291 ЦК України та в статті 4 СК України. В науці цивільного та сімейного права визначається зміст особистого немайнового права на сім'ю. До нього пропонується включати наступні складові елементи: 1) можливість створення сім'ї; 2) можливість вільного вибору форми організації свого сімейного життя; 3) можливість вибору осіб з якими утворюватиметься сім'я; 4) можливість проживати в сім'ї; 5) право на повагу до свого сімейного життя; 6) право на підтримання зв'язків із членами своєї сім'ї; 7) заборона розлучення з сім'єю, всупереч волі особи, крім випадків, встановлених в законі, тощо. [1; с. 39–45]

Однак із впливом часу і розвитком суспільства зміст право на сім'ю також постійно трансформується. Зокрема, наприклад, з'являються нові форми організації сімейного життя, які не передбачені чинним законодавством, але існують в реаліях і потребують свого законодавчого врегулювання. Однією з таких форм слід вважати цивільне (громадянське) партнерство — інституцію на яку вперше в історії безпосередньо звернув свою увагу вітчизняний законодавець.

Так з метою вдосконалення діяльності щодо утвердження та забезпечення прав і свобод людини і громадянина в Україні наказом Президента України 25 серпня 2015 року було затверджено Національну стратегію у сфері прав людини. [2] Внаслідок чого Кабінет Міністрів України 23 листопада 2015 року своїм розпорядженням затвердив План дій для реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на період

до 2020 року [3]. В розділі 104, в пункті 6 зазначеного Плану йдеться про легалізацію цивільного партнерства для різностатевих та одностатевих пар з урахуванням їх майнових та немайнових прав, зокрема, права надавати свідчення проти свого партнера, права володіння і спадкування майна, утримання одного партнера іншим у разі непрацездатності, тощо. Дискусійною залишається лише можливість усиновлення такими парами дітей. При цьому слід зазначити, що розробка і подання вказаного законопроекту розглядається як один із заходів, спрямованих на створення ефективної системи запобігання і протидії дискримінації.

Цивільне партнерство (в різних країнах застосовуються також терміни цивільний союз, домашнє партнерство, внутрішнє партнерство, зареєстроване партнерство) — це визнаний державою соціальний інститут, в якому можуть бути узаконені відносини двох людей, які не бажають, або не мають змоги зареєструвати шлюб. [4] В різних країнах категорії осіб, які мають право укладати цивільне партнерство можуть відрізнятися. Так в деяких країнах такі партнерства призначені лише для одностатевих союзів

(наприклад, в Данії, Норвегії, Швеції, Гренландії, Німеччині, Фінляндії, Великобританії, Чехії, Словенії, Швейцарії, Венгрії, тощо), а в деяких дозволяються як одностатевим, так і різностатевим парам (наприклад, в Нідерландах, Франції, Бельгії, Люксембурзі, Андорі, Греції, тощо).

Таким чином світовий, і зокрема європейський, досвід, безсумнівно свідчать про те, що кожен відношення цивільного партнерства довго і ґрунтовно існує в суспільному житті. Саме тому не звертати увагу і залишати його без належного правового регулювання є неправильним. Це теж саме, що закривати очі на очевидні речі. Від того, що законодавець не визнає права і обов'язки осіб, які знаходяться у незареєстрованих одностатевих чи різностатевих стосунках таких стосунків не стає менше або більше. Проживаючи в таких союзах кожна фізична особа за власним бажанням реалізує своє особисте немайнове право на сім'ю. А як зазначалося вище, це право є природним і включає можливість обирати партнера та можливість вибору форм організації сімейного життя. Що ж стосується права на шлюб, то останнім часом це «право» слід переглянути. В сучасних умовах шлюб зводиться до його реєстрації, внаслідок чого з'являється сім'я. І особи, які укладають шлюб, роблять це саме з метою створення довготривалих (пожиттєвих) щасливих сімейних стосунків (сім'ї), а не просто з метою реєстрації шлюбу. Крім того існуюча сьогодні практика свідчить про масове поширення тенденції знаходження саме в незареєстрованих шлюбах. І при цьому якість сімейного життя абсолютно ніяк не залежить від наявності реєстраційного свідоцтва.

Крім того, як свідчить історія, в часи коли замість церковного шлюбу вводився шлюб зареєстрований також була значна кількість

людей, що не сприймали таку законодавчу новачку. Однак не дивлячись на це інститут шлюбу запрацював і залишається однією з форм організації сімейного життя і сьогодні. Але в сучасних умовах він вже не може бути єдиною такою формою. Саме життя і наступний етап розвитку людського суспільства надають все більше аргументів на користь розширення форм та способів організації сімейного життя в сучасних умовах.

Все вище означене свідчить про життєву необхідність перегляду усталених категорій організації сімейного життя з метою розширення змісту і встановлення належної державної гарантії реалізації права фізичної особи на сім'ю.

Список використаних джерел

1. Черновалю Ю. Ю. Реалізація права на сім'ю шляхом створення дитячих будинків сімейного типу: Монографія // Юлія Юріївна Черновалюк, Запоріжжя «Просвіта», 2011. – 172 с.
2. Про затвердження Національної стратегії у сфері прав людини: Указ Президента України від 25.08.2015 № 501/2015 // Офіційний вісник України. 2015. № 69. Ст.2257.
3. Про затвердження плану дій з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на період до 2020 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.11.2015 року № 1393-р // Урядовий кур'єр. – 2015. – № 245.
4. Википедія. Електронний ресурс: https://ru/m/wikipedia.org/wiki/Громадянское_партнерство.

КРИВЕНКО Ю. В.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри цивільного права, кандидат юридичних наук, доцент

ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ВОЛОНТЕРА

Політичні та економічні події в Україні вплинули на становлення волонтерського руху. Волонтерство набуло поширення та в цілому відповідало визначеним світовим стандартам, але має свої відмінності.

Останнім часом законодавець приділяє значну увагу волонтерській діяльності, відбувається становлення основних засад здійснення волонтерської діяльності, визначення її основних механізмів.

Слід відзначити позитивні аспекти, які спрямовані на покращення правового поля навколо волонтерства та визначення статусу волонтера. Розробляються програми, в рамках яких приймають закони, цілеспрямовано створені для визнання ролі волонтерів та законодавчого оформлення їх прав і обов'язків.